

PROSTOVOLJSTVO

V OSNOVNI ŠOLI V CELJU IN BLIŽNJI OKOLICI

Avtorici:

Sara Kramperšek, 9.a

Katja Žnidar, 9.a

Mentorica:

Iris Frelj, prof. def.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2009

POVZETEK

Prostovoljno delo je delo, za katerega se odločiš sam v določeni situaciji ali za katerega te je nekdo navdušil. Se pravi, da želiš narediti nekaj koristnega za dobro sočloveka. Mnogo pa lahko s prostovoljnim delom opravimo ne samo za sočloveka, ampak tudi za našo družbo, za okolje, v katerem živimo in nenazadnje tudi sami zase.

S pomočjo anketnega vprašalnika smo želeli ugotoviti, koliko osnovnih šol iz Celja in bližje okolice se ukvarja s področjem prostovoljstva, kako vrednotijo prostovoljno delo v šolah in katere oblike prostovoljnega dela najpogosteje izvajajo.

Vprašalnik je sestavljen iz vprašanj odprtega in zaprtega tipa. V naše raziskovanje je bilo zajetih 30 osnovnih šol iz Celja in bližnje okolice.

Analiza pridobljenih podatkov je pokazala, da je v osnovnih šolah v Celju in bližnji okolici zaznati porast števila prostovoljcev.

Kljub temu, da se za prostovoljstvo odločajo predvsem deklice je razveseljav podatek, da je med prostovoljci tudi precej dečkov.

Prostovoljstvo po mnenju prostovoljcev, kljub neplačilu, ponuja številne prednosti, ki po njihovem mnenju odtehtajo pomanjkljivosti, s katerimi se pri svojem delu srečujejo.

Rezultati pa nam kažejo, da se za prostovoljstvo odločajo tudi učenci, ki dosegajo povprečne učne rezultate.

Naše ugotovitve lahko strnemo v misel: »Če želiš nekomu dati najlepše darilo, mu podari svoj čas in naklonjenost.«

KAZALO

1 UVOD	5
<i>TEORETIČNI DEL</i>	
2 PROSTOVOLJSTVO NASPLOH	7
3 PROSTOVOLJNO DELO V OSNOVNI ŠOLI	8
3.1 CILJI PROSTOVOLJNEGA DELA V OSNOVNI ŠOLI	8
3.2 VSEBINA PROSTOVOLJNEGA DELA	9
3.3 POMEN PROSTOVOLJNEGA DELA ZA PROSTOVOLJCA	10
3.4 ORGANIZIRANJE PROSTOVOLJNEGA DELA	11
3.5 MOŽNE OBLIKE PROSTOVOLJNEGA DELA OSNOVNOŠOLSKIH OTROK	12
3.5.1 Medsebojna pomoč	12
3.5.2 Pomoč starostnikom	13
3.5.3 Druge oblike socialnega prostovoljnega dela	13
3.5.4 Narava in njeno varovanje	14
3.6 MLADI PROSTOVOLJCI IMAJO MNOGE PREDNOSTI – OTROCI SE RADI DRUŽIJO Z MLADIMI	14
<i>RAZISKOVALNI DEL</i>	
4 NAMEN	16
5 HIPOTEZE	16
6 VZOREC	16
7 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV	17
8 MERSKI INSTRUMENT	17
9 INTERPRETACIJA IN RAZLAGA	17
9.1 ANALIZA	17
9.2 RAZLAGA HIPOTEZ	27
10 ZAKLJUČEK	28
11 LASTNO RAZMIŠLJANJE O PROSTOVOLJNEM DELU	29
LITERATURA IN VIRI	31
PRILOGE	32

SEZNAM TABEL

Tabela 1	Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 1 – Ali se ukvarjate s prostovoljstvom?	17
Tabela 2	Število (f) in število (f ₁) za vprašanje št. 2 – Napišite število učencev vaše šole (f) in število učencev, ki se ukvarjajo s prostovoljnim delom (f ₁).	18
Tabela 3	Število (f) za vprašanje št. 3 – Koliko let se že ukvarjate s področjem prostovoljstva?	19
Tabela 4	Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 4 – Naštejte oblike prostovoljstva, ki jih izvajate.	20
Tabela 5	Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 5 – Zapišite število prostovoljcev prvem letu (f ₁) in število prostovoljcev v tekočem letu (f ₂).	21
Tabela 6	Število (f) in odstotek (%) za vprašanje št. 6 – Zapišite število prostovoljk (f ₁) in število prostovoljcev (f ₂).	22
Tabela 7	Število (f) za vprašanje št. 7 – Od katerega razreda se lahko učenci vključijo v prostovoljstvo?	23
Tabela 8	Število (f) za vprašanje št. 8 – Koliko ur na teden v povprečju opravijo prostovoljci?	23
Tabela 9	Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 9 – Zapišite število prostovoljcev, ki je ob koncu lanskega šolskega leta dosegla določen učni uspeh in sicer f ₁ za odličen učni uspeh, f ₂ za prav dober uspeh, f ₃ za dober uspeh, f ₄ za zadosten uspeh in f ₅ za nezadosten učni uspeh	24
Tabela 10	Prikaz prednosti in slabosti o katerih poročajo prostovoljci.	25
Tabela 11	Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 11 – Kakšne vrednote si razvijajo/oblikujejo prostovoljci?	26

SEZNAM GRAFOV

Graf št. 1	Odstotki (%) za vprašanje št. 1 - Ali se ukvarjate s prostovoljstvom?	18
Graf št. 2	Število (f) za vprašanje št. 3 – Koliko let se že ukvarjate s področjem prostovoljstva?	20
Graf št. 3	Odstotki (f%) za vprašanje št. 4 – Naštejte oblike prostovoljstva, ki jih izvajate.	21
Graf št. 4	Odstotki (%) za vprašanje št. 6 – Zapišite število prostovoljk (f ₁) in število prostovoljcev (f ₂).	22
Graf št. 5	Odstotki (f%) za vprašanje št. 9 – Zapišite število prostovoljcev, ki je ob koncu lanskega šolskega leta dosegla določen učni uspeh in sicer f ₁ za odličen učni uspeh, f ₂ za prav dober uspeh, f ₃ za dober uspeh, f ₄ za zadosten uspeh in f ₅ za nezadosten učni uspeh.	24
Graf št. 6	Odstotki (f%) za vprašanje št. 11 – Kakšne vrednote si razvijajo/oblikujejo prostovoljci?	26

1 UVOD

Prostovoljno delo je delo, za katerega se odločiš sam v določeni situaciji ali za katerega te je nekdo navdušil iz različnih razlogov. Važno pri tem je, da se za delo odločiš, ker želiš:

- nekomu pomagati,
- ga razbremeniti,
- mu polepšati življenje ali ga razveseliti,
- ga tolažiti,
- mu vliti samozavest,
- dati občutek, da je nekomu pomemben,
- ga spodbuditi k delu,
- ga česa naučiti.

Se pravi, da želiš narediti nekaj koristnega za dobro sočloveka. Kadar sklepaš, da boš nekomu pomagal, se najprej vprašaj: »Ali boš zmogel opraviti nalogo, ki si si jo zadal?« Če nisi trdno prepričan, se dela ne loti, ker boš napravil več škode kot koristi. Pomisli pa vendar, kako čudovit je občutek, ko si zadano nalogo uspešno opravil in se veseliš svojega uspeha. Mnogo pa lahko s prostovoljnim delom opravimo ne samo za sočloveka, ampak tudi za našo družbo, za okolje, v katerem živimo in nenazadnje tudi sami zase.

I. TEORETIČNI DEL

2 PROSTOVOLJSTVO NASPLOH

Prostovoljstvo je dejavnost, za katero se odločiš prostovoljno in s tem pomagaš drugim. Za delo pa ne dobiš plačila. Prostovoljno delo opravljajo vsi, od osnovnošolcev do starejših ljudi. Prostovoljno delo ima zelo velik pomen za razvoj in za prihodnost. Prispeva k razvoju obstoječih sistemov, k razvijanju vrednot solidarnosti, k socialnemu in drugemu napredku družbe, zato ga je potrebno ustrezno vrednotiti in vzdrževati.

Prostovoljci so tisti, ki dajejo svoj čas, sposobnosti in svoje znanje ljudem, ki potrebujejo pomoč. Obenem pa tudi spoznavajo potrebe drugih, ščitijo njihove pravice in nas spominjajo, da so prostovoljna dejanja izredno pomembna.

Oblike prostovoljstva glede na različne ustanove:

- v osnovnih šolah,
- v srednjih šolah,
- v višjih šolah,
- v domu starejših občanov,
- na različnih prireditvah,...

Prostovoljstvo pa delimo tudi glede na vsebino programa:

- pomoč otrokom z učnimi težavami,
- pomoč ljudem s psihosocialnimi težavami,
- pomoč ljudem v stiski,
- pomoč starejšim osebam na domovih,...

3 PROSTOVOLJNO DELO V OSNOVNI ŠOLI

3.1 CILJI PROSTOVOLJNEGA DELA V OSNOVNI ŠOLI

Splošni cilj prostovoljnega dela je nudenje pomoči ljudem z določenimi potrebami oziroma življenjskimi stiskami. Zagotovo pa gre pri prostovoljnem delu za močan interaktiven odnos med prostovoljcem in prejemnikom pomoči, ki na svojevrsten način bogati oba. Zato lahko cilje prostovoljnega dela opredelimo s širšega zornega kota, glede na pomen, ki ga ima za **prostovoljca** in **prejemnika** pomoči ter posredno tudi za šolo in širšo družbo.

Cilji prostovoljnega dela so tako vezani na učinke, ki jih v tovrstnih aktivnostih pričakujemo. Učinki prostovoljnega dela so vsekakor zelo raznoliki in se med seboj precej prepletajo in tudi različno dominirajo (prevladujejo). Zaradi tega je cilje težko popolnoma razmejiti.

Pomembnejši **globalni cilji**, ki si jih v prostovoljnem delu v šolstvu zastavljamo, so:

A Cilji z vidika učenca

- vsestransko osebnostno dozorevanje,
- privzgajanje etičnih in socialnih vrednot, njihovo globlje dojetanje in uresničevanje (iskrenost, humanost, strpnost, družbena odgovornost...),
- odkrivanje in razvijanje drugih osebnostnih potencialov (sposobnosti, kreativnosti, spretnosti, socialnih veščin, senzibilnosti, samozaupanja, samospoštovanja...),
- večje zavedanje raznih življenjskih dobrin in možnosti, ki jih življenje daje mladostniku,
- pridobivanje dragocenih življenjskih izkušenj, znanj in spoznanj o sebi, o sočloveku in o življenju,
- večja samorealizacija in izboljšanje samopodobe, zdravo uvajanje osebnosti, globlje dojetanje smisla življenja, globlje doživljanje pozitivnih čustev (ljubezni, veselja), sreče, notranjega zadovoljstva in harmonije,
- vse to pri mladostniku vzpodbuja pozitivno naravnost do življenja (zdrav življenjski optimizem) in konstruktivno razreševanje lastnih življenjskih problemov.

B Cilji z vidika prejemnika pomoči

- zmanjševanje osebnostnih problemov (učnih, vedenjskih, čustvenih...),
- ublažitev socialnih stisk (osamljenost, odrinjenost na rob družbe, zapuščenost...),

- zadovoljevanje razvojnih potreb, vzpodbujanje njihovega psihofizičnega in socialnega razvoja, dobre komunikacije in konstruktivnega razreševanja življenjskih situacij,
- navezovanje prijateljskih odnosov, zdravo uveljavljanje osebnosti,
- sprostitvev in razvedrilo,
- doživljanje ugodnih čustev in življenjskega optimizma.

C Cilji z vidika šole

- vzgojno-preventivno delo z učenci,
- izboljšanje medsebojnih odnosov in šolske klime,
- dvig motivacije za šolsko delo,
- zmanjšanje vzgojne in učne problematike,
- povečanje odpornosti učencev na stresne situacije in zmanjšanje psihosomatskih motenj
- širitev šolskega svetovalnega dela v smislu nudenja možnosti doživljanja pozitivnih življenjskih izkušenj tudi učencem z lastnimi stiskami – kurativno delovanje prostovoljnega dela (lahko deluje kot nadvse učinkovita »naravna življenjska terapija«),

D Cilji z vidika širše družbe

- zmanjševanje raznih vrst problematike pri posameznikih, v družinah...
- preventiva širših družbenih problemov (delikventnost, zasvojenost, suicidalnost...),
- razvijanje socialne senzibilnosti pri mladih generacijah in razvijanje skrbi za ljudi s posebnimi potrebami,
- uveljavitev pridobljenih vrednot prostovoljcev v njihovem okolju (med vrstniki, prijatelji, sorodniki...),
- uveljavljanje osnovnih človeških vrednot, pomembnih za dobro sožitje med ljudmi za zdravo družbo in za dovolj srečne ljudi v njej,
- splošen dvig kvalitete življenja ljudi.

3.2 VSEBINA PROSTOVOLJNEGA DELA

Prostovoljno delo je možno izvajati z različnimi ljudmi vseh starostnih skupin, ki doživljajo raznovrstne človeške stiske, ali imajo določene življenjske potrebe:

- z otroki z normalnimi razvojnimi potrebami, kot tudi s posebej nadarjenimi otroki
- z otroki in mladostniki z motnjami v telesnem, duševnem in socialnem razvoju
- z otroki in mladostniki z učnimi težavami
- s starostniki
- z bolniki
- z begunskimi otroki in mladostniki
- z ljudmi, ki živijo v neugodnih socialnih oz. življenjskih razmerah (kot npr. Romi) itd.

Glede na naravo problemov ali specifičnih potreb prejemnikov pomoči je možna in dobrodošla kar največja fleksibilnost v izbiranju vsebin in različnih vrst aktivnosti prostovoljnega dela, kot npr.: pomoč pri učenju, druženje in prijateljevanje, razne socialne igre, športne in druge sprostivne dejavnosti, delavnice, pomoč pri drobnih opravilih in lažjih delih, sprehodih (tudi z invalidskimi vozički), sodelovanje na prireditvah... Prostovoljno delo lahko poteka individualno ali skupinsko.

Prostovoljno delo je glede na interes možno izvajati v različnih časovnih okvirih (minimalno 15 ur v šolskem letu) in to redno tedensko (1, 2 ali več ur), ali v strnjeni obliki (dnevi prostovoljnega dela). Vsekakor je pomemben zanesljiv dogovor med šolo in prostovoljci glede vsebinskega in časovnega izvajanja prostovoljnega dela. Prav tako je treba tudi jasno opredeliti vloge in naloge udeležencev prostovoljnega dela.

3.3 POMEN PROSTOVOLJNEGA DELA ZA PROSTOVOLJCA

V prostovoljno delo se lahko vključijo učenci osnovnih šol, ki jih delo z ljudmi veseli in so pripravljeni pomagati sočloveku, ki doživlja različne življenjske stiske ali potrebe. Značilnosti njihovega psihofizičnega in socialnega razvoja zagotovo zahtevajo določene prilagojene oblike prostovoljnega dela, zaradi svoje spontanosti in neobremenjenosti pa imajo v določenem smislu v nekaterih aktivnostih lahko otroci celo prednost. Vsekakor jih je vredno vzpodbujati k prostovoljnemu delu in jim omogočati čim bolj kvalitetno delovanje, ne le zaradi prejemnikov njihove pomoči, ampak še toliko bolj zaradi njih samih.

»Kako malo je potrebno, da osrečiš sočloveka in si srečnejši tudi sam!«

(neznan avtor)

Z vzgojnega vidika ima prostovoljno delo za učenca prostovoljca velik pomen. V svojih prostovoljnih aktivnostih tudi otroci namreč globlje doživljajo in uveljavljajo osnovne

človeške vrednote (nesebično ljubezen do sočloveka, pristne medsebojne odnose,...) ter razvijajo svoje osebne lastnosti in s tem vsestransko osebnostno in socialno dozorevajo. Tako otrok, vključen v prostovoljno delo, ne le polepša trenutke sočloveku in samemu sebi, ampak se vse globlje zaveda prave vrednosti življenja in njegovega smisla. Življenjske izkušnje, ki jih otrok z opravljanjem prostovoljnega dela pridobiva na pragu adolescence, za marsikoga še kako kriznega obdobja, ga hkrati dobro pripravljajo na soočanje z različnimi življenjski preizkušnjami. Ravno z vidika življenjskih problemov sodobnega človeka in njihovih posledic, tako osebnih kot širših družbenih (delikventnost, zasvojenost,...) ima prostovoljno delo za otroka velik preventiven pomen. Preko prostovoljnega dela učenci zagotovo izboljšujejo kvaliteto svojega lastnega življenja kot sočloveka in s tem kreativno doprinašajo k oblikovanju bolj zdrave družbe.

Torej je prostovoljno delo mladih večplastno dogajanje z mnogimi razsežnostmi. Prostovoljno delo ima na mlade prostovoljce naslednje učinke:

- *osebna rast in razvoj*; mladi razvijajo občutek osebne vrednosti, sposobnosti, prevzemanja odgovornosti in sodelovanje pri reševanju problemov v skupini, v svoji življenjski skupnosti in širši družbeni skupnosti.

Mladi bolje razumejo dogajanje v njih samih in svoje vedenje. Vstopajo v novo situacijo, ki zanje predstavlja izziv. To prispeva k širjenju izkustvenega in spoznavnega veselja in spreminjanju podobe o sebi.

- *Intelektualni razvoj in šolski uspeh*; mladi se naučijo uporabljati šolsko znanje in veščine pri obravnavanju stvarnih življenjskih in socialnih problemov ter osebnih stisk.
- *Socialna rast in razvoj*; mladi se v večji meri zanimajo za druge in jih bolj prizadeva dobrobit drugih, narašča njihova socialna odgovornost.

Mladi bolje razumejo in spoštujejo ljudi iz različnih socialnih ali kulturalnih okolij, skupine, ki živijo v različnih življenjskih okoliščinah, hkrati pa dobijo vpogled v različne poklicne situacije in se lažje odločajo za poklicni izbor.

3.4 ORGANIZIRANJE PROSTOVOLJNEGA DELA

Prostovoljno delo lahko poteka na lastni osnovni šoli in tudi v različnih institucijah, kjer se nahajajo otroci, mladostniki in odrasli ljudje s specifičnimi potrebami oziroma stiskami. Prostovoljno delo lahko poteka individualno ali skupinsko, uporabljajo pa se lahko zelo

različne metode dela. Vodijo ga lahko svetovalni delavci ali drugi strokovni delavci na osnovni šoli, pa tudi strokovnjaki zunanjih institucij. Za učinkovito delovanje in za pravo zadovoljstvo s prostovoljnim delom je nadvse pomembna dobra organiziranost dela, dobro sodelovanje znotraj šole in tudi zunaj nje, dovolj velika moralna podpora učiteljev in širšega socialnega okolja, zagotavljanje osnovnih pogojev (materialnih, strokovnih, prostorskih), dobra motivacija itd.

3.5 MOŽNE OBLIKE PROSTVOLJNEGA DELA OSNOVNOŠOLSKIH OTROK

3.5.1 Medsebojna pomoč

To je pomoč pri učenju, druženje in prijateljevanje, varstvo – starejši učenci v vlogi zaščitnika mlajših učencev, delo z nadarjenimi mlajšimi učenci...

Medsebojna pomoč se deli na:

- *pomoč pri učenju na isti razredni stopnji.* Znotraj iste razredne stopnje boljši učenci pomagajo slabšim učencem pri učenju. Lahko se izvaja v redni tedenski in občasni obliki pomoči. To obliko prostovoljnega dela znotraj oddelka spodbujajo in vodijo razredniki, v okviru šole pa celoten projekt vodi koordinator prostovoljnega dela na šoli. Le ta spremlja njihovo delo in ob koncu leta pripravi vprašalnike za vrednotenje medsebojne pomoči za posamezne oddelke. Na osnovi zbornika vseh oddelkov opravi interpretacijo podatkov o izvajanju prostovoljnega dela ter mnenj učencev in učiteljev. Kljub določenim oviram in težavam se je ta oblika prostovoljnega dela izkazala za zelo učinkovito. Tako učenci kot tudi učitelji menijo, da je koristna, saj doprinaša k boljši uspešnosti in večji motivaciji. Učenci pomoč radi dajejo in večinoma tudi radi sprejmejo.

Pomoč odklanjajo le nekateri slabši učenci na predmetni stopnji. Mlajši učenci na razredni stopnji se te oblike učenja hitreje naveličajo in so manj vztrajni kot učenci na predmetni stopnji. Učenci doživljajo prednosti te pomoči še posebej v tem, da jim sošolci znajo razložiti učno snov na zelo enostaven in razumljiv način.

- *učna pomoč starejših učencev mlajšim učencem.* Gre za uveljavljen zanimiv način učne pomoči na razredni stopnji. Učenci 7., 8. in 9. razredov pomagajo mlajšim učencem pri učenju, pri premagovanju težav, pri učenju slovenskega jezika za učence tujce,... S pomočjo učiteljev se na svojo vlogo »otročkega učitelja« temeljito

pripravijo. Učitelji njihove aktivnosti pozorno spremljajo. Taka učna pomoč se je izkazala za zelo učinkovito, saj učenci zmorejo otrokom približati učno snov na bolj otroški, igriv in sproščen način, kar poveča otrokovo pozornost, zato pa tudi dojemanje snovi, kot tudi veselje do učenja.

- *varovanje mlajših učencev.* Zaenkrat še zelo redka oblika medsebojne pomoči učencev, a po izkušnjah šol, ki jo izvajamo, zelo dragocena. Velik pomen ima tako za občutek varnosti mlajših učencev, kot tudi za njihovo zaščito pred nasiljem vrstnikov. Za prostovoljce je pomembno zaščitništvo, prijateljstvo in odgovornost, v tej vlogi dosegajo samopotrditve in razvijajo zdrave oblike uveljavljanja svoje osebnosti. Varovanje oz. zaščitništvo poleg tega prinaša dobro počutje tako varuhu kot varovancu, vpliva na ugodno šolsko klimo, učenci prihajajo v šolo z večjim veseljem in z bolj pozitivno naravnostjo do šolskega dela. Vsi ugodni učinki tovrstne pomoči so v veliko pomoč učencem samim, kot tudi njihovim staršem in učiteljem.

3.5.2 Pomoč starostnikom

Zajema druženje, obiske, sprehode, razna opravila in pomoč pri lažjih opravilih, skupne aktivnosti, družabna srečanja, prireditve...

Ob določenih praznikih šola organizira tradicionalna srečanja s starejšimi občan. Zanje učenci pripravijo kulturni program, jim ob podpori sponzorjev pripravijo darila in zakusko. Posebej je med učenci in učitelji zgledna skrb za njihove bivše učitelje, ki so že upokojeni in živijo sami. Redno jih obiskujejo, jim po potrebi pomagajo, preženejo njihovo osamljenost in ohranijo živ kontakt s šolo.

Učenci lahko starostnike obiskujejo tudi na njihovem lastnem domu, se z njimi pogovarjajo, jim prinašajo stvari iz trgovine in jim pomagajo pri drobnih opravilih. V medsebojnem druženju se drug od drugega marsikaj naučijo in izboljšajo kakovost svojega življenja.

3.5.3 Druge oblike socialnega prostovoljnega dela

Sem uvrščamo druženje z otroki z motnjami v telesnem, duševnem in socialnem razvoju, druženje z otroki v vrtcih,...

3.5.4 Narava in njeno varovanje

Sem umeščamo urejanje okolja, vrtnarjenje, ekologijo,...

Šole imajo veliko najrazličnejših aktivnosti, v katerih razvijajo zdrav odnos do narave in do njenega varovanja.

Te aktivnosti potekajo v okviru:

- načrtovanega programa šole (naravoslovni dnevi, družbeno koristno delo...),
- projektov šole (EKO način življenja...),
- prostovoljnega dela (pogosteje v obliki občasnih, pa tudi rednih aktivnosti),
- neformalnih oblik (npr. urejanje okolja in cvetličnih nasadov, skrb za ptice ...).

3.6 MLADI PROSTOVOLJCI IMAJO MNOGE PREDNOSTI – OTROCI SE RADI DRUŽIJO Z MLADIMI

Ker je veliko prostovoljnega dela mladih namenjenega otrokom, naj vam predstavimo še nekaj prednostnih interakcij in druženja med tema dvema starostnima skupinama:

- med obema skupinama je starostna, razvojna, izkustvena, interesna bližina. Večina mladih kaže veliko razumevanja za doživljanje otrok, ker je pri njih še živ spomin na lastno otroštvo. Poznajo dogajanja in dejavnost, za katere se zanimajo doraščajoči otroci, npr. športna dogajanja, popularna glasba, tehnične novosti, Imajo voljo, čas, telesne in psihične zmogljivosti izvajati številne dejavnosti z otroki za katere so mnogi odrasli »že prestari« (igra, šport...);
- mladi veliko pomagajo otrokom s šolskimi težavami, predvsem s težavami pri učenju. Te pa se povezujejo z motnjami v odnosih z učitelji in s starši. Mladega prostovoljca otrok ne doživlja kot očetovski lik ali lik učitelja kot predstavnika interesov šole, »ta starih«. Običajno ga doživi kot neugrožujočega prijatelja, od katerega lažje sprejme popravek, nasvet, kot od oseb, s katerimi ima odnos, ki je obremenilen z neizpolnjenimi obveznostmi glede učenja in z obojestranskim nezadovoljstvom;
- otroci kažejo težnjo po identifikaciji z mladimi. Velikokrat lahko opazujemo, da prevzemajo navade, način oblačenja, način izražanja svojih prijateljev prostovoljcev. Preko identifikacije imajo mladi prostovoljci veliko možnosti pozitivnega vplivanja na otroke, npr. glede izpolnjevanja šolskih obveznosti, socialnega vedenja...

II. RAZISKOVALNI DEL

4 NAMEN

S pomočjo anketnega vprašalnika smo želeli ugotoviti, koliko osnovnih šol iz Celja in bližje okolice se ukvarja s področjem prostovoljstva, kako vrednotijo prostovoljno delo v šolah in katere oblike prostovoljnega dela najpogosteje izvajajo.

5 HIPOTEZE

Pri opredelitvi hipotez smo se oprli na dosedanja teoretična izhodišča literature in lastne izkušnje na področju prostovoljstva.

H_1 = Število prostovoljcev iz leta v leto narašča.

H_2 = Za prostovoljno delo se odloči več deklet kot dečkov.

H_3 = Med prostovoljci so samo odlični in prav dobri učenci.

H_4 = Prostovoljno delo ima več prednosti kot slabosti.

H_5 = Največ prostovoljnega dela je organiziranega na področju medsebojne pomoči, najmanj pa na področju medgeneracijskih povezav.

6 VZOREC

Naš vzorec raziskovanja predstavljajo osnovne šole v Celju in njegovi bližnji okolici, vključno z njihovimi podružnicami. Na osnovi seznama šol, ki smo ga pridobili s pomočjo spletne strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo smo naredili seznam 30 osnovnih šol iz Celja in njegove bližnje okolice.

V naši raziskavi je tako sodelovalo 23 osnovnih šol iz Celja in bližnje okolice in 216 učencev, ki se aktivno ukvarjajo s prostovoljnim delom.

7 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV

Podatke smo pridobili z anketnim vprašalnikom (priloga 1), ki je sestavljen iz vprašanj zaprtega in odprtega tipa.

V raziskavo je bilo zajetih 30 osnovnih šol iz Celja in bližnje okolice. Na vsako izmed teh šol je bil januarja 2009 poslan anketni vprašalnik z dopisom. Na žalost smo dobili vrnjenih le pet vprašalnikov. Zato smo se odločili, da poskusimo anketo izvesti po telefonu. Sedem šole se na našo pobudo, da sodelujejo v raziskavi, ni odzvalo.

8 MERSKI INSTRUMENT

Anketni vprašalnik zajema vprašanja s področja prostovoljnega dela v osnovnih šolah v Celju in njegovi bližnji okolici. Zajema vprašanja o aktivnem udejstvovanju na področju prostovoljnega dela, o številu prostovoljcev, o razmerju med dekleti in fanti, ki se odločijo za prostovoljno delo, o oblikah prostovoljnega dela, prednostih in slabostih tovrstnega dela ter o vrednotah, ki jih prostovoljci pridobijo in razvijajo. Sestavljen je iz kombinacije vprašanja zaprtega in odprtega tipa. Anketni vprašalnik ni bil anonimen.

9 REZULTATI IN RAZLAGA

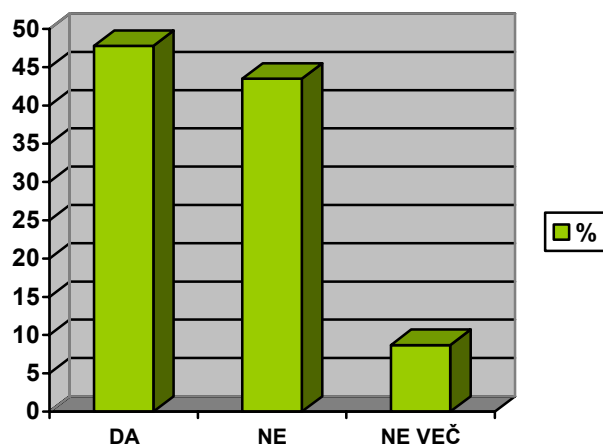
Pridobljene podatke smo po analizi prikazali v tabelah in z grafičnimi prikazi.

9.1 ANALIZA

Tabela 1: Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 1 – Ali se ukvarjate s prostovoljstvom?

	DA	NE	NE VEČ	SKUPAJ
f	11	10	2	23
f%	47,8	43,5	8,7	100

Grafični prikaz št. 1: Odstotki (%) za vprašanje št. 1 - Ali se ukvarjate s prostovoljstvom?

Iz analize vzorca je razvidno, da se na celjskem področju s prostovoljstvom aktivno ukvarja le slaba polovica (47.8%) osnovnih šol, 2 šoli sta se s prostovoljstvom prenehali ukvarjati. Kar 10 šol (43.5%) se s prostovoljstvom sploh ne ukvarja.

Tabela 2: Število (f) in število (f₁) za vprašanje št. 2 – Napišite število učencev vaše šole (f) in število učencev, ki se ukvarjajo s prostovoljnimi deli (f₁)

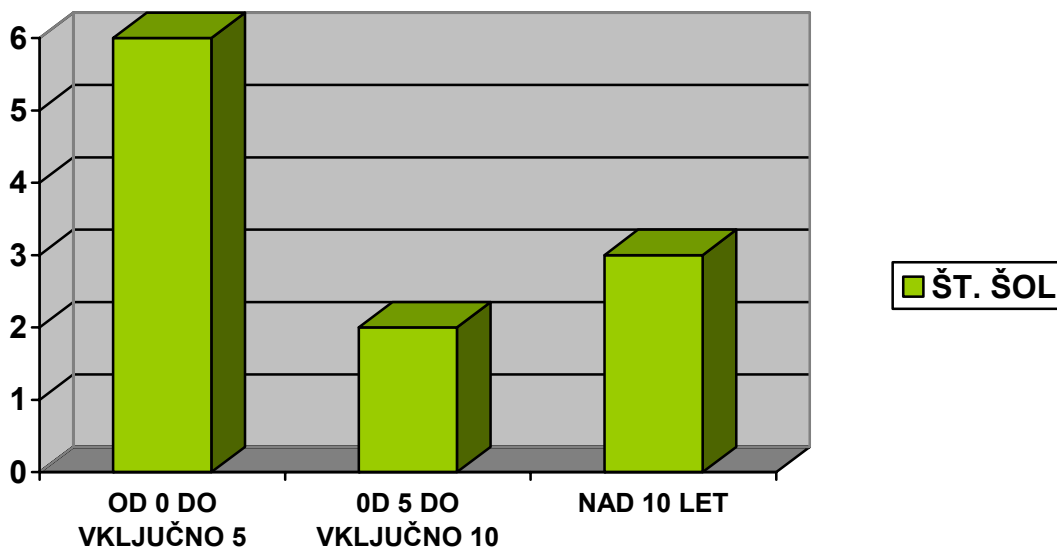
OSNOVNA ŠOLA	f	f ₁	%
OŠ VOJNIK	537	30	5,6
OŠ ŠTORE	397	20	5,0
OŠ LJUBEČNA	391	1	0,3
OŠ PETROVČE	484	25	5,2
III. OŠ CELJE	340	10	2,9
OŠ LAŠKO	450	42	9,3
I. OŠ CELJE	360	2	0,5
II. OŠ CELJE	452	37	8,7
4 OŠ CELJE	426	17	3,9
OŠ LAVA	399	24	6
OŠ FRANA KRANJCA	280	8	2,9

Iz pridobljenih podatkov ni možno najti korelacije med številom vseh učencev posameznih šol in številom prostovoljcev na posameznih osnovnih šolah na celjskem in ožji okolici.

Tabela 3: Število (f) za vprašanje št. 3 – Koliko let se že ukvarjate s področjem prostovoljstva?

OSNOVNA ŠOLA	f	Se ne ukvarjajo	Ni bilo odgovora
OŠ VOJNIK	20		
OŠ STORE	20		
OŠ LJUBEČNA	11		
OŠ PETROVČE	6		
III. OŠ CELJE	10		
OŠ LAŠKO	5		
I. OŠ CELJE	3		
II. OŠ CELJE	4		
4. OŠ CELJE	5		
OŠ LAVA	4		
OŠ FRANA KRANJCA	2		
OŠ VOJNIK, PODRUŽNICA ŠMARTNO V ROŽNI DOLINI		*	
OŠ HUDINJA		*	
OŠ FRANA ROŠA		*	
OŠ STORE, PODRUŽNICA KOMPOLE		*	
OŠ GLAZIJA		*	
OŠ VOJNIK, PODRUŽNICA SOCKA		*	
OŠ VOJNIK, PODRUŽNICA NOVA CERKEV		*	
OŠ ŽALEC		*	
OŠ ŽALEC, PODRUŽNICA GOTOVLJE			*
OŠ ŽALEC, PODRUŽNICA PONIKVA			*
OŠ LAŠKO, PODRUŽNICA REKA			*
OŠ LAŠKO, PODRUŽNICA ŠENTRUPERT			*
OŠ LAŠKO, PODRUŽNICA VRH NAD LAŠKIM			*
OŠ LAŠKO, PODRUŽNICA REČICA			*
OŠ LAŠKO, PODRUŽNICA DEBRO			*
OŠ VOJNIK, PODRUŽNICA SOCKA			*
OŠ FRANA MALGAJA ŠENTJUR			*
OŠ FRANA MALGAJA ŠENTJUR, PODRUŽNICA BLAGOVNA			*
OŠ HRUŠEVEC ŠENTJUR			*
OŠ HRUŠEVEC ŠENTJUR, PODRUŽNICA PONIKVA			*

Grafični prikaz št. 2: Število (f) za vprašanje št. 3 – Koliko let se že ukvarjate s področjem prostovoljstva?

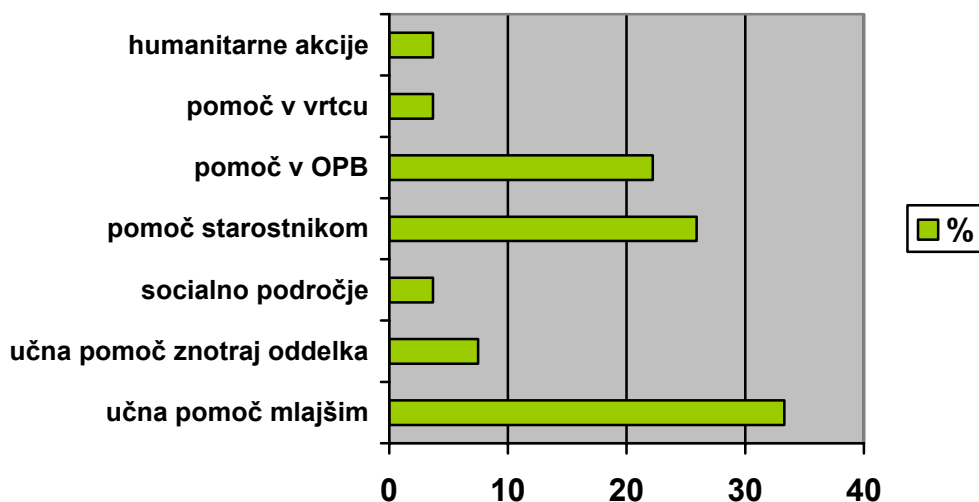

Iz tabele št. 3 in grafa št. 2, ki prikazujeta, koliko let se posamezna osnovna šola ukvarja s prostovoljstvom je razvidno, da se je večina šol (54.5%) s prostovoljstvom pričela ukvarjati v zadnjih petih letih, medtem, ko se s prostovoljstvom več kot deset let ukvarjajo le 3 osnovne šole (27.3%). Iz prikazanega lahko sklepamo, da se vedno več celjskih osnovnih šol odloča za delovanje na področju prostovoljstva.

Tabela 4: Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 4 – Naštejte oblike prostovoljstva, ki jih izvajate

OBLIKE PROSTOVOLJSTVA	f	f %
Učna pomoč mlajšim	9	33,3
Učna pomoč znotraj oddelka	2	7,5
Socialno delo	1	3,7
Pomoč starejšim	7	25,9
Pomoč v OPB	6	22,2
Humanitarne akcije	1	3,7
Pomoč v vrtcu	1	3,7
Skupaj	27	100

Grafični prikaz št. 3: Odstotki (f%) za vprašanje št. 4 – Naštejte oblike prostovoljstva, ki jih izvajate

Graf številka 3 prikazuje, v kolikšnem odstotku se prostovoljci odločajo za posamezne oblike prostovoljstva. Po analizi podatkov smo ugotovili, da se dobra tretjina prostovoljcev (kar 33,3%) odloči za učno pomoč mlajšim učencem z namenom, da jim pomagajo pri učenju in premagovanju težav.

Po odstotkih jim sledijo učenci, ki nudijo različne oblike pomoči starostnikom (25,9%) in tisti, ki nudijo pomoč v oddelkih podaljšanega bivanja (22,2%). Najmanj prostovoljcev se odloča za organizacijo humanitarnih akcij, pomoč v vrtcu in pomoč na področju sociale.

Presenetljiv se nam zdi podatek, da se tolikšen odstotek prostovoljcev odloča za pomoč starostnikom, vendar ta podatek kaže, da se medgeneracijske povezave poglobljajo in postajajo intenzivnejše.

Tabela 5: Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 5 – Zapišite število prostovoljcev v prvem letu (f₁) in število prostovoljcev v tekočem letu (f₂)

OSNOVNA ŠOLA	f ₁	f ₁ %	f ₂	f ₂ %	RAZLIKA V %
OŠ VOJNIK	10	1,9	30	8,4	+6,5
OŠ ŠTORE	20	5,0	20	5,0	+0
OŠ LJUBEČNA	1	0,3	1	0,3	+0
OŠ PETROVČE	5	1,0	25	5,2	+4,2
III. OŠ CELJE	4	0,1	10	0,3	+0,2
OŠ LAŠKO	8	1,8	42	9,3	+7,5
I. OŠ CELJE	1	0,3	2	0,6	+0,3
II. OŠ CELJE	10	2,2	37	8,2	+6,0
4 OŠ CELJE	36	8,5	17	3,9	-4,6
OŠ LAVA	8	2,0	22	5,5	+3,5
OŠ FRANA KRANJCA	5	1,8	8	2,9	+1,1

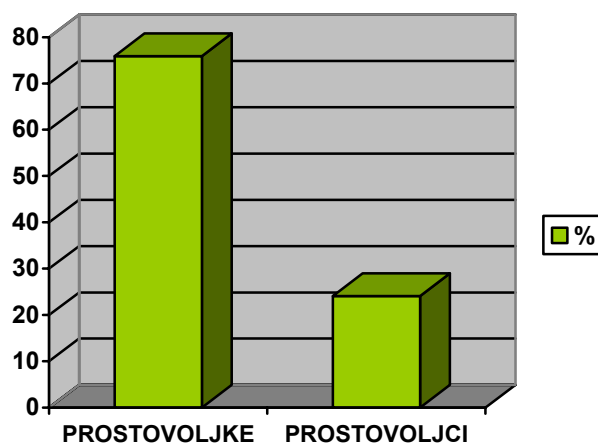
Ugotovili smo, da število prostovoljcev na več kot polovici celjskih osnovnih šol (54.5%), ki se s področjem prostovoljstva aktivno ukvarjajo, narašča, medtem ko se na petih osnovnih šolah (45.5%) število prostovoljcev bistveno ne spreminja. Le na eni osnovni šoli je število prostovoljcev upadlo.

Rezultati so vzpodbudni. Rahel porast števila učencev bi po našem mnenju tako lahko bil posledica večje informiranosti in osveščenosti o pomenu prostovoljnega dela za prostovoljce kot tudi za prejemnike tovrstne pomoči.

Tabela 6: Število (f) in odstotek (%) za vprašanje št. 6 – Zapišite število prostovoljk (f₁) in število prostovoljcev (f₂)

OSNOVNA ŠOLA	ŠT. PROSTOVOLJCEV	f ₁	f ₁ %	f ₂	f ₂ %
OŠ VOJNIK	30	22	73,3	8	26,7
OŠ ŠTORE	20	10	50,0	10	50,0
OŠ LJUBEČNA	1	1	100,0	0	0
OŠ PETROVČE	25	20	80,0	5	20,0
III. OŠ CELJE	10	8	80,0	2	20,0
OŠ LAŠKO	42	39	92,9	3	7,1
I. OŠ CELJE	2	0	0	2	100,0
II. OŠ CELJE	39	28	75,7	9	24,3
IV. OŠ CELJE	17	15	90,0	2	10,0
OŠ LAVA	24	14	58,3	10	41,7
OŠ FRANA KRANJCA	8	7	87,5	1	12,5
Skupaj	216	164	75,9	52	24,1

Grafični prikaz št. 4: Odstotki (%) za vprašanje št. 6 – Zapišite število prostovoljk (f₁) in število prostovoljcev (f₂)

Iz analize vzorca, ki je zajel 216 učencev celjskih osnovnih šol, aktivnih na področju prostovoljstva, se je pokazala pomembna razlika glede na spol. S prostovoljstvom se namreč ukvarja v celjskih osnovnih šolah kar dvakrat več deklic (75.9%) kot dečkov (24.1%). Kljub temu se nam zdi vzpodbuden podatek, da se za prostovoljno delo odločajo tudi dečki.

Tabela 7: Število (f) za vprašanje št. 7 – Od katerega razreda se lahko učenci vključijo v prostovoljstvo?

OSNOVNA ŠOLA	OD KATEREGA RAZREDA DALJE
OŠ VOJNIK	od 6. razreda
OŠ ŠTORE	od 4. razreda
OŠ LJUBEČNA	od 3. razreda
OŠ PETROVČE	od 7. razreda
III. OŠ CELJE	9. razred
OŠ LAŠKO	9. razred
I. OŠ CELJE	od 8. razreda
II. OŠ CELJE	od 7. razreda
4 OŠ CELJE	od 5. razreda
OŠ LAVA	od 6. razreda
OŠ FRANA KRANJCA	od 4. razreda

Iz tabele št. 7, ki prikazuje v katerem razredu se lahko učenci vključijo v organizirano prostovoljno delo, je razvidno, da se na petih šolah v prostovoljstvo vključujejo učenci 2. in 3. triade, medtem ko se na petih celjskih osnovnih šolah v prostovoljstvo lahko vključijo le učenci 3. triade.

Le na eni izmed šol se učenci v organizirano obliko prostovoljnega dela vključujejo že od tretjega razreda dalje.

Tabela 8: Število (f) za vprašanje št. 8 – Koliko ur na teden v povprečju opravijo prostovoljci?

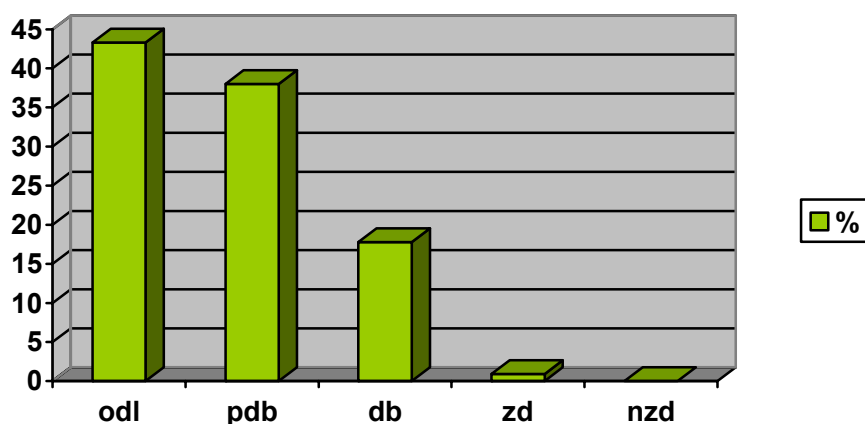
OSNOVNA ŠOLA	f
OŠ VOJNIK	1
OŠ ŠTORE	1
OŠ LJUBEČNA	3
OŠ PETROVČE	1
III. OŠ CELJE	2
OŠ LAŠKO	2
I. OŠ CELJE	2
II. OŠ CELJE	1
4 OŠ CELJE	8
OŠ LAVA	1
OŠ FRANA KRANJCA	2

Na večini šol prostovoljnemu delu prostovoljci v povprečju namenijo eno (45,4%) oziroma dve (36,4%) uri tedensko, le na eni šoli prostovoljci v povprečju opravijo kar 8 ur tedensko. Ravno na tej šoli je opazen upad števila prostovoljcev v zadnjih letih, iz česar bi lahko sklepali, da ob učni obvezi in različnih obšolskih dejavnostih učenci te šole tolikšnega števila ur ne zmorejo.

Tabela 9: Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 9 – Zapišite število prostovoljcev, ki je ob koncu lanskega šolskega leta dosegla določen učni uspeh in sicer f₁ za odličen učni uspeh, f₂ za prav dober uspeh, f₃ za dober uspeh, f₄ za zadosten uspeh in f₅ za nezadosten učni uspeh

OSNOVNA ŠOLA	f ₁	f ₁ %	f ₂	f ₂ %	f ₃	f ₃ %	f ₄	f ₄ %	f ₅	f ₅ %
OŠ VOJNIK	12	40	18	60	0	0	0	0	0	0
OŠ ŠTORE	5	25	5	25	13	50	0	0	0	0
OŠ LJUBEČNA	0	0	1	100	0	0	0	0	0	0
OŠ PETROVČE	19	76	6	24	0	0	0	0	0	0
III. OŠ CELJE	2	20	5	60	2	20	0	0	0	0
OŠ LAŠKO	28	66,7	14	33,3	0	0	0	0	0	0
I. OŠ CELJE	0	0	2	100	0	0	0	0	0	0
II. OŠ CELJE	5	12,8	20	51,3	12	30,8	2	5,1	0	0
4 OŠ CELJE	10	58,8	4	23,5	3	17,6	0	0	0	0
OŠ LAVA	8	33,3	10	41,7	6	25	0	0	0	0
OŠ FRANA KRANJCA	1	12,5	6	75	1	12,5	0	0	0	0
Skupaj	90	43,3	79	38,0	37	17,8	2	0,9	0	0

Grafični prikaz št. 5: Odstotki (f%) za vprašanje št. 9 – Zapišite število prostovoljcev, ki je ob koncu lanskega šolskega leta dosegla določen učni uspeh in sicer f₁ za odličen učni uspeh, f₂ za prav dober uspeh, f₃ za dober uspeh, f₄ za zadosten uspeh in f₅ za nezadosten učni uspeh

Po analizi vzorca glede na učni uspeh učencev, ki se odločijo za prostovoljno delo, prevladujejo učenci z odličnim (kar 43,3%) in prav dobrim (38,0%) učenim uspehom.

To lahko povežemo z ugotovitvijo, da se dobra tretjina prostovoljcev odloči za učno pomoč in pomoč učencem pri premagovanju težav.

V precej nižjem odstotku so zastopani učenci z nižjim učenim uspehom (dobri uspeh = 17,8%; zadostni uspeh = 0,9%).

Tabela 10: Prikaz prednosti in slabosti o katerih poročajo prostovoljci

OSNOVNA ŠOLA	PREDNOSTI	SLABOSTI
OŠ VOJNIK	razlaga snovi sošolca je bolj zaželena	organizacija prostovoljstva
OŠ ŠTORE	spoštljiv odnos, razumevanje, naučijo se veččin potrebnih za življenje	časovna stiska, organiziranost, obremenjenost prostovoljcev
OŠ LJUBEČNA	pridobijo znanje oz. izkušnje, ki ga bodo kasneje v življenju uporabljali	nezainteresiranost otrok do učenja
OŠ PETROVČE	komunikacija	premalo učencev, motivacija
III. OŠ CELJE	navajajo se družiti (strpnost), vrednote	Organizacijske težave, obremenjenost
OŠ LAŠKO	izkušnje, druženje, delavne izkušnje	malo prostega časa, organizacija
I. OŠ CELJE	spoznavajo življenje iz druge strani/ spoznavajo ozadje življenja, vrednote	časovna stiska, kadrovske težave, prevelika obremenitev
II. OŠ CELJE	pridobivanje socialnih veščih, spoznavanje novih ljudi	slaba prilagodljivost pomoči potrebnih starejših in učencev
4 OŠ CELJE	stik z mlajšimi, pomoč v stiski	premalo časa
OŠ LAVA	dober občutek da lahko pomagaš, občutek zadovoljstva, ko udeleženec dobi pozitivno oceno	včasih se zgodi da učenci, ki učno pomoč potrebuje niso pripravljeni sodelovati, so neodgovorni ...
OŠ FRANA KRANJCA	učenje v drugačnih življenjskih situacijah (spoznavanje življenja z druge strani), privzganje/razvijanje socialnega čuta, pridobivanje vrednot pomembnih za življenje	časovna organizacija zaradi zasedenosti otrok z izbirnimi predmeti, kratkotrajna motivacija, nenavajenost vztrajati pri zadolžitvi, kadrovske težave

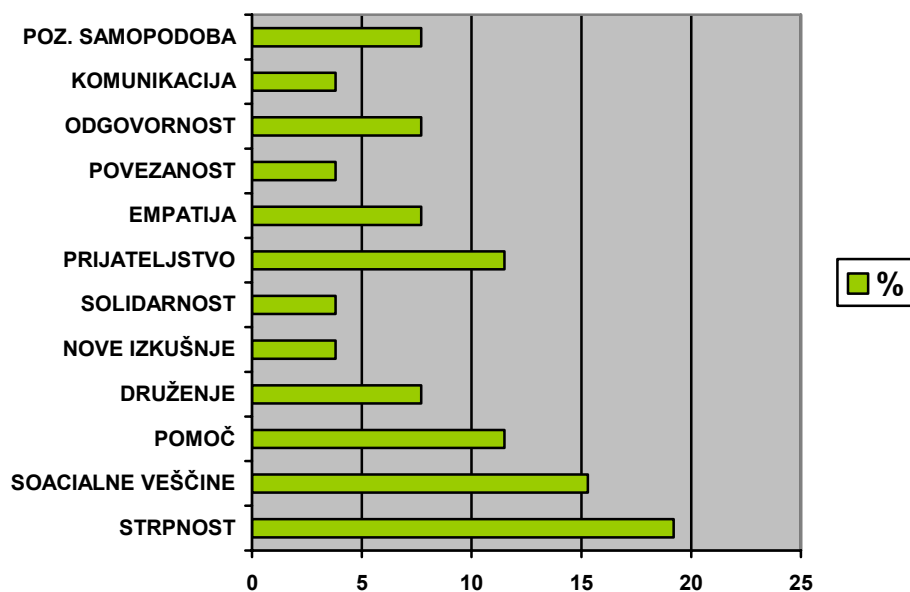
Analiza odprtega tipa vprašanj, ki se veže na prednosti prostovoljnega dela, je pokazala, da prostovoljno delo po mnenju sodelujočih šol nudi predvsem razvoj občutka odgovornosti in pomembnosti svojega delovanja, prevzemanje različnih socialnih vlog, interakcija z ljudmi različnih starosti, iz različnih okolij, večine sodelovanje, razvoj občutka pripadnosti skupini... Kot slabosti/pomanjkljivosti pa je izpostavljena časovna stiska, posledično temu tudi težave pri organizaciji prostovoljnega dela ter obremenjenost učencev.

Prostovoljci sami navajajo več prednosti kot slabosti prostovoljstva.

Tabela 11: Število (f) in odstotek (f%) za vprašanje št. 11 – Kakšne vrednote si razvijajo/oblikujejo prostovoljci?

VREDNOTE	f	f%
Strpnost	5	19,2
Socialne veščine	4	15,3
Pomoč	3	11,5
Druženje	2	7,7
Nove izkušnje	1	3,8
Solidarnost	1	3,8
Prijateljstvo	3	11,5
Empatija	2	7,7
Povezanost	1	3,8
odgovornost	2	7,7
Komunikacija	1	3,8
Pozitivna samopodoba	2	7,7

Grafični prikaz št. 6: Odstotki (f%) za vprašanje št. 11 – Kakšne vrednote si razvijajo/oblikujejo prostovoljci?

Iz odgovorov, pridobljenih na osnovi anketnega vprašalnika namenjenega učencem, ki opravljajo prostovoljno delo so bile kot vrednote, ki jih dobijo prostovoljci pri svojem delu največkrat izpostavljene: strpnost, razvoj socialnih veščin, pomoč, prijateljstvo.

V nekoliko manjšem odstotku pa se zastopane vrednote, kot so: druženje, razvoj empatije, učenje odgovornosti in razvoj pozitivne samopodobe.

9.2 RAZLAGA HIPOTEZ

S pomočjo dobljenih rezultatov smo potrdili ali zavrnili (ovrgli) hipoteze, postavljene pred začetkom raziskovanja.

H₁ = Število prostovoljcev iz leta v leto narašča.

Domnevo, da število prostovoljcev narašča lahko le delno potrdimo, saj smo ugotovili, da na približno polovici šol v Celju in bližnji okolici število prostovoljcev narašča, približno na tolikšnih šolah pa se število prostovoljcev bistveno ne spreminja.

H₂ = Za prostovoljno delo se odloči več deklet kot fantov.

Domnevo, da se za prostovoljno delo odločajo predvsem deklice lahko sprejmemo, saj smo ugotovili, da je na področju prostovoljnega dela v osnovnih šolah v Celju in bližnji okolici dvakrat več deklic kot dečkov.

H₃ = Med prostovoljci so samo učno uspešni učenci.

Hipotezo, ki pravi, da se za prostovoljno delo odločajo le učenci z odličnim in prav dobrim uspehom, lahko le delno potrdimo, saj smo ugotovili, da se za prostovoljno delo odloča tudi slaba petin (18,7%) učencev z povprečnim učnim uspehom.

H₄ = Prostovoljno delo ima več prednosti kot slabosti.

Trditev, ki pravi, da ima prostovoljno delo več prednosti kot slabosti, lahko v celoti sprejmemo. Prostovoljci namreč navajajo številne prednosti, kot so: spoštljiv odnos, interakcija z ljudmi različnih starosti, razvoj občutka pripadnosti in odgovornosti... Kot slabosti, so učenci, izpostavili predvsem časovno stisko, katere posledica so organizacijske težave in preobremenjenost prostovoljcev.

H₅ = Največ prostovoljnega dela je organiziranega na področju medsebojne pomoči, najmanj pa na področju medgeneracijskih povezav.

To domnevo lahko le delno potrdimo, saj smo ugotovili, da se največ prostovoljcev res odloča za medsebojno pomoč (pomoč v OPB, učna pomoč = 63%). Medtem, ko drugega dela domneve ne moremo potrditi, saj nas je presenetil podatek, da se kar na drugo mesto po odstotkih uvršča pomoč starostnikom.

10 ZAKLJUČEK

Živimo v svetu medijev in vsak dan lahko zasledimo oglase, ki nas opominjajo na stiske ljudi. Živimo v svetu, ki ne pozna solidarnosti, zato je še toliko bolj pomembno, da le-to razvijamo že med mladimi.

Tovrstno delo nas vedno znova opominja, da moč, da nekaj spremenimo, izvira iz nas samih.

Spodbuden je podatek, da je v osnovnih šolah v Celju in bližnji okolici zaznati porast število prostovoljcev. To je le še en dokaz več, da ozaveščenost o pomenu prostovoljnega dela narašča.

Kljub temu, da se za prostovoljstvo odločajo predvsem deklice je razveseljiv podatek, da je med prostovoljci tudi precej dečkov.

Prostovoljstvo po mnenju prostovoljcev, kljub neplačilu, ponuja številne prednosti, ki po njihovem mnenju odtehtajo pomanjkljivosti, s katerimi se pri svojem delu srečujejo. To dokazuje podatek, da je število prostovoljcev v zadnjih desetih letih naraslo za skoraj 100 odstotkov.

Rezultati pa nam kažejo, da se za prostovoljstvo odločajo tudi učenci, ki dosegajo povprečne učne rezultate. Tudi sami ne blestiva kot odlični učenki in prav s tem, da sva nekemu pomagali pri premagovanju težav, sva se naučili premagovati tudi lastne težave. V življenju se ves čas učimo, najbolj preko lastnih izkušenj in ravno takšne poučne izkušnje pridobivamo tudi pri opravljanju prostovoljnega dela.

Kljub spodbudnim rezultatom nas je razžalostila neodzivnost nekaterih šol pri sodelovanju v raziskavi. To pripisujemo preveliki obremenitvi in s tem časovni stiski zaposlenih, kar potisne pripravljenost za sodelovanje v ozadje.

Menimo, da bi na področju prostovoljnega dela lahko naredili še več, predvsem z izpostavljanjem vrednot in novih znanj, ki jih prostovoljec s svojim delom pridobi.

Svoje delo pa bi strnili z mislijo:

»Če želiš nekemu dati najlepše darilo, mu podari svoj čas in naklonjenost.«

11 LASTNO RAZMIŠLJANJE O PROSTOVOLJNEM DELU

Nihče od nas se ne more izogniti občutku osamljenosti. Ob gledanju televizije čas hitro mineva, a medsebojna povezanost je tista, ki nas polni in nam daje največje zadovoljstvo. Prav zato je povezanost zelo koristna.

V današnjem svetu živimo pogosto ločeno drug od drugega. Ta svet je poln tekmovalnosti, stresa, dokazovanja in marsikdo je pri tem odrinjen na stran in si težko pomaga. Ampak slej ko prej vsak izmed nas potrebuje drugega človeka, solidarnost, pomoč in neko povezanost z drugimi.

Prav zato je prostovoljstvo v tem času, ki skorajda ne pozna več solidarnosti, še toliko bolj pomembno, zagotovo pa ga je potrebno spodbujati tudi med mladimi. Čeprav ob tem, ko govorimo o prostovoljnem delu, najprej pomislimo na pomoč človeku v stiski, ima prostovoljno delo širše razsežnosti. Organizirano delovanje prostovoljcev ni le vir človeške energije in delovnih ur. Je tudi izraz vrednot medčloveških odnosov in solidarnosti. Organizirano prostovoljno delo pa je dokaz, da je družba prepoznala solidarnost kot vrednoto in jo uveljavlja na organiziran način.

Že v lanskem šolskem letu sva videli plakate na hodnikih naše šole, ki so vabili v projekt Prostovoljstva. Ker naju je vedno zanimalo delo z ljudmi, sva se udeležili sestanka in takoj spoznali, da je bila to ena od najinih najpametnejših odločitev. Ker je prostovoljno delo zelo pestro in raznoliko, sva imeli precej možnosti za izbiro dela, ki naju je zanimalo. Odločili sva se za pomoč v oddelkih podaljšanega bivanja in za učno pomoč mlajšim učencem. In tako je že drugo leto. V oddelke podaljšanega bivanja odhajava približno trikrat na teden po eno ali dve šolski uri, kar pa je odvisno od urnika obveznih izbirnih predmetov. Morava priznati, da sva se polni pričakovanj podali k prvi uri prostovoljstva, a je bilo prisotne tudi precej treme, ki pa je že v nekaj minutah s pomočjo komunikativnih in zelo prijetnih otrok minila. Učiteljice pa nama že od samega začetka nudijo pomoč in nama pomagajo v nerodnih situacijah.

V oddelku podaljšanega bivanja je 28 otrok. Deklice so nama že prvi dan pomagale prebiti led, saj so takoj, ko sva vstopili in je učiteljica povedala zakaj sva tam, stekle k nama in naju objele. Takoj so nama dale vedeti, da so naju sprejele. Tudi z ostalimi sva že isti dan navezali

stike. Ugotovili sva, da imajo otroci enake potrebe kot mi vsi: potrebo po ljubezni, toplini in razumevanju.

Ravno tako sva bili v preteklem šolskem letu izzvani za učno pomoč mlajšemu učencu. Pomagali sva mu pri učenju, saj prihaja iz tuje govorečega okolja. Pomagali sva mu pri učenju vseh predmetov, saj so njegove težave izhajale iz skromnega besednega zaklada slovenskega jezika. Razložili sva mu kakšno snov, se z njim pogovarjali in mu polepšali prve zadrege ob vključevanju v novo sredino.

Lepo je pomagat drugim. Tudi medve sva to ugotovili. Lepo je, ko veš, da imaš nekaj, kar nekdo potrebuje. Še lepše pa, ko mu to lahko daješ!... Hvaležnost, ki se pojavi v obliki drobnega nasmeha, v sreči ob pravilno rešenem računu, v očeh, polnih pričakovanj, v srcu, željnem tvoje ljubezni... Z dano energijo prostovoljci lepšamo življenje tudi sebi, čeprav se tega morda niti ne zavedamo. Občutimo neko novo moč, vedrino in upanje, da bo sonce nekoč sijalo vsem ljudem. Morda pa je ravno upanje na boljši jutri tisto, kar iščemo v prostovoljnem delu?

Delo nas prostovoljcev je ljudi ozavestiti, da smo v osnovi vsi enaki in da smo nastali na enak način... In le vprašanje časa je, kdaj bo kdo izmed nas potreboval »prijatelja«, razumevanje ali celo pomoč.

Katja Žnidar
Sara Kramperšek

LITERATURA IN VIRI

- Kristančič, A. (2007). Svoboda izbira – moj prosti čas. Ljubljana: AA Inserco, svetovalna družba.
- Gril A. (2007). Prostovoljstvo je proizvodnja smisla. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- Različni avtorji (2000). Prostovoljno delo včeraj, danes in jutri. Ljubljana: Slovenska filantropija.
- Mikuš Kos A. (1998). Prostovoljno delo v šolstvu. Ljubljana: Slovenska filantropija.
- Kožuh Novak M. (2004) Odprimo pot k sočloveku: izkušnje skupin za medsebojno pomoč. Ljubljana: Slovenska filantropija.
- Smodiš M. (2001). Prostovoljci in socialna izključenost otrok. Ljubljana: Slovenska filantropija.
- www.prostovoljstvo.org

PRILOGE

Priloga A: Anketni vprašalnik z dopisom

Celje, 2. 2. 2009

Pozdravljeni!

Sva učenci 9.a razreda Osnovne šole Frana Kranjca Celje. Odločili sva se, da za raziskovalno nalogo raziščeva temo Prostovoljno delo v osnovni šoli. Naloga v empiričnem delu zajema anketni vprašalnik, s pomočjo katerega želiva ugotoviti razširjenost prostovoljnega dela v osnovnih šolah na Celjskem, oblike, ki jih na šolah izvajate ... Pri tem pa potrebujeva vašo pomoč. Prosiva vas, da oseba, ki je na šoli zadolžena za to področje, izpolni anketni vprašalnik (ki vam ga pošiljava v prilogi) in nama ga vrnete najkasneje do 16. 2. 2009. V kolikor področja prostovoljstva na šoli ne izvajate, izpolnite samo, za katero šolo gre, in nama ga neizpoljenega vrnite. Pošto pošljite na naslov:

Osnovna šola Frana Kranjca Celje
za go. Iris Frelih
Hrašovčeva ul. 1

3000 Celje

Za vašo pomoč in izpolnjene anketne vprašalnike se vam že vnaprej najlepše zahvaljujema.

Lep pozdrav,

Sara Kramperšek
Katja Žnidar

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sva učenki 9. a razreda OŠ Frana Kranjca Celje. Za svojo raziskovalno nalogo sva se odločili raziskati področje prostovoljstva v osnovnih šolah v Celju. In pri tem potrebujeva vašo pomoč. Prosiva vas, da izpolnite anketni vprašalnik in nama ga vrnete v čim krajšem času.

Hvala za vaše sodelovanje.

Lep pozdrav.

Sara Kramperšek
Katja Žnidar

Osnovna šola: _____

Šola je : mestna primestna podeželjska (obkroži)

1. Ali se v vaši šoli ukvarjate s prostovoljstvom?

DA NE (obkroži)

2. Število učencev, ki obiskuje vašo šolo. _____

Število prostovoljcev. _____

3. Koliko let se že ukvarjate s prostovoljstvom?

S prostovoljstvom se ukvarjamo že _____ let.

4. Oblike prostovoljstva, ki jih izvajate. Naštejte.

5. Število prostovoljcev v prvem letu _____ (šolsko leto _____).

Število prostovoljcev v tekočem letu _____ (šolsko leto 2008/09).

6. Razmerje med fanti in dekleti med prostovoljci.

_____ deklet in _____ fantov.

7. Od katerega razreda naprej se lahko učenci vključijo v prostovoljstvo?

V prostovoljstvo se lahko vključijo učenci od _____ razreda dalje.

8. Koliko ur na teden v povprečju opravijo prostovoljci?
Prostovoljec v povprečju opravi _____ ur na teden.

9. Uspeh prostovoljcev ob koncu prejšnjega šolskega leta. Zapišite število.
_____ zadostnih
_____ dobrih
_____ prav dobrih
_____ odličnih

10. O kateri prednostih in slabostih prostovoljstva poročajo vaši prostovoljci?

PREDNOSTI	SLABOSTI (težave, s katerimi se srečujejo)

11. Kakšne vrednote se razvijajo/oblikujejo prostovoljcu? Naštejte jih.
